

СПОМЕН ЗА ЮЛИЯ БАЛТОВА

IN MEMORY OF YULIA BALTOVA

Измина повече от година, а още не мога да повярвам, че я няма. Помня я, седнала на овалната орехова маса откъм стената в кухнята, а до нея – наредени книги и листове, изписани на ръка с красивия ѝ почерк, как ни кани да си налеем кафе и да се почерпим със сладки, докато си приказваме. Колко часове сме прекарвали на тази маса, която някога баща ѝ поръчал от Виена, за да я подари на бъдещата си съпруга... Ю. Балтова обичаше гостите и винаги с радост ни посрещаше в апартамента си в София и в къщата в родното Оряхово. Тя бе толкова привързана към родния си град и толкова се гордееше с него, че дори беше обвинявана от някои свои приятели в „местен патриотизъм“.

Юлия Балтова бе консултант на дипломната ми работа по специалност „Славянска филология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и научен ръководител на докторската ми дисертация. На нея, моята научна ръководителка, дължа много. И след защитата, когато започнах работа в Института за български език, и после в Университета тя си остана мой учител, колега и приятел, на когото винаги можех да разчитам за съвет и подкрепа.

Юлия Балтова не бе родена за нашето забързано време. Тя правеше нещата бавно, обичаше да ги обмисля, да ги изпипва, затова често предаваше статиите си в последния момент. Тя не пишеше статии на килограм. Беше учен, който държеше на името си и се отнасяше към писането с голяма отговорност. Затова беше ценена и уважавана не само от българските си колеги, но и от колегите от Комисията по славянско словообразуване към Международния комитет на славистите, чийто член бе от самото ѝ основаване. Имам преки наблюдения за това с какво уважение се отнасяха към нея членовете на Комисията. Пазя спомени от съвместните ни пътувания и участия в конференциите в Братислава, Берлин, Минск, Москва, Киев, Познан, Белград, Марибор, от ползотворните дискусии, от приятелските разговори в хотелската стая или на чаша вино в близкия ресторант след дългия конферентен ден.

Моята научна ръководителка ми остави пример за почтеност и отговорност не само в науката, но и в живота. Тя не се възползва от поста си на директор на Института за български език, който заемаше в продължение на 9 години, за да отпечата собствените си монографични трудове. (Те така и си останаха неот-

печатани.) Като директор на Института и член на Секцията за българска лексикология и лексикография тя се грижеше най-вече за общото дело – да бъдат отпечатани поредните томове на *Речника на българския език*. Съставителството и редакторството на статиите в *Речника* бяха главното дело на нейния живот. Да загърбиш собствения си интерес в името на общото благо, беше житейски принцип на Юлия Балтова. Но високият морален праг, който тя ни завеща, бе непоносим за мнозина. Тя си тръгна от Института, оставяйки в себе си много болка.

Юлия Балтова беше силна личност, многократно устоявала на бури, които лесно биха прекършили мнозина. Как се преживява от едно малко момиче арестът на неговия баща, затворът, забраната му да практикува любимата професия – учител... Как се преодолява лепнатият върху нея печат на дъщеря на „враг на народа“... Как се преживяват предателствата и ударите, изоставянето от своите, забравата... За щастие, тя имаше и много приятели, колеги и близки, които ѝ бяха опора в най-трудните моменти. Това, което винаги ме е възхищавало у нея, е голямата ѝ борбеност и непоклатим оптимизъм.

Разбира се, като всеки човек и Юлия Балтова си имаше своите слабости, но ги компенсирала с изостреното си чувство за справедливост, почтеност, готовност да протегне ръка. Не забравяше злото, но не таеше желание за мъст.

И днес не преставам мислено да разговарям с нея – моята научна ръководителка, да търся задочния ѝ съвет, да споря с нещо написано или казано от нея, да ѝ се сърдя, че така и не можа да завърши отдавна започнатия последен научен труд. Още пазя номера ѝ в указателя на телефона. И макар да знам, че никога повече няма да го набера, чувам в спомените си младежкия ѝ глас, с който в моменти на нежност се обръщаше към мене с „душко“.

Помня как ми е разказвала, че е наречена Юлия по името на месеца, в който е родена. За да прекрати споровете в семейството с какво име да бъде кръстена новородената му дъщеря, баща ѝ сам измисля името Юлия. Име, с което тя остава в сърцата на тези, които я обичат.

Човек е жив, докато е жива паметта за него. Но не преходната, земната памет, а вечната. Да бъде вечна паметта ѝ!

Цветанка Аврамова / Tsvetanka Avramova

✉ Доц. д-р Цветанка Аврамова

Катедра по славянско езикознание, Факултет по славянски филологии

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

бул. „Цар Освободител“ 15, 1504, София, България

avramova.cv@slav.uni-sofia.bg

✉ Assoc. Prof. Dr. Tsvetanka Avramova

Department of Slavic Linguistics, Faculty of Slavic Studies

Sofia University St. Kliment Ohridski

15 Tsar Osvoboditel Blvd., Sofia 1504, Bulgaria

avramova.cv@slav.uni-sofia.bg